

Utbildningsutskottets betänkande

1978/79: 16

med anledning av propositionen 1978/79: 16 om vissa anställningsfrågor beträffande vårdlärare i gymnasieskolan och kommunal högskoleutbildning m. m.

Propositionen

I propositionen 1978/79: 16 har regeringen (utbildningsdepartementet) — efter föredragning av statsrådet Rodhe — föreslagit riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer i fråga om tjänstgöring för vissa lärare inom vårdutbildningen samt de grunder för statsbidrag till kostnader för denna anordning som förordats i propositionen,
2. godkänna vad som förordats i propositionen angående betyg i praktik inom gymnasieskolans vårdutbildningar,
3. godkänna att tillsynsläroorganisationen inom grundskolan bibehålls tills vidare.

Utskottet

I propositionen 1978/79: 16 behandlas dels vissa anställningsfrågor beträffande vårdlärare, dels betygsättningen av praktik i gymnasieskolans vårdutbildningar, dels tjänsteorganisationen för huvudlärare, institutionsföreståndare och tillsynslärare.

1. Vissa anställningsfrågor beträffande vårdlärare

Enligt skolförordningen (1971: 235) skall i gymnasieskolan för undervisningen i vårdkunskap och vissa andra teoretiska ämnen inom vårdområdet finnas statligt reglerade lärartjänster. Bestämmelser om behörighet m. m. för dessa tjänster finns i skolförordningen. I tjänsterna kan enligt gällande bestämmelse inte inräknas undervisning i arbetsteknik eller annan undervisning med samma syfte som helt är förlagd till annan institution än skolan (inbyggd utbildning).

Enligt högskoleförordningen (1977: 263) skall lärare vid gymnasieskolan också fullgöra teoretisk undervisning inom kommunal högskoleutbildning.

Landstingen, som oftast är huvudmän för vårdutbildningarna inom gymnasieskolan och den kommunala högskolan, tillhandahåller för den inbyggda utbildningen lärare med kommunalt reglerad anställning. För sådan tjänst föreligger inte t. ex. behörighetsbestämmelser med krav på viss utbildning.

Av propositionen framgår att huvudmännen i allt större utsträckning i de kommunalt reglerade lärartjänsterna även lagt in sådan teoretisk undervisning som enligt skolförordningen och högskoleförordningen

skall fullgöras av lärare med statligt reglerad anställning vid gymnasieskolan. Huvudmännen har därvid rekviderat statsbidrag som om läraren haft statligt reglerad anställning som timlärare för den del av undervisningen som enligt skolförordningen skall fullgöras av lärare vid gymnasieskolan. Som skäl till huvudmännens handlande har anförts bl. a. att på så sätt skapats förutsättningar för en integration mellan praktisk och teoretisk undervisning.

Med anledning härav behandlar propositionen frågan hur man inom ramen för skolförordningens och högskoleförordningens bestämmelser skall kunna tillgodose behovet av integration av teori och praktik inom vårdutbildningen och hur man organisatoriskt skall kunna åstadkomma en ändamålsenlig tjänstefördelning.

I propositionen slås först fast att det är viktigt att huvudmännen i möjligaste mån anpassar tjänsteorganisationen inom vårdutbildningsområdet efter gällande regler. Om det inte är möjligt bör som ett provisorium den som innehar kommunalt reglerad lärartjänst inom vårdområdet kunna inom ramen för tjänsten fullgöra även sådan teoretisk undervisning i vårdämnen som avses i skolförordningen eller högskoleförordningen. Statsbidrag till kostnaderna för denna tjänstgöring föreslås få utgå som om läraren varit anställd som timlärare enligt statliga bestämmelser. De nya reglerna skall tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1979. Det bör enligt propositionen ankomma på regeringen att utfärda närmare föreskrifter om tjänstgöring för lärare inom inbyggd utbildning och om statsbidrag till kostnaderna härför.

Utskottet har i ärendet hört företrädare för utbildningsdepartementet, Landstingsförbundet, Lärarnas riksförbund och Svenska facklärarförbundet.

Utskottet vill först starkt stryka under vikten av att gällande bestämmelser i skolförordning och högskoleförordning följs. Detta gäller naturligtvis även när lärare skall anställas.

I det läge som uppkommit har utskottet emellertid ansett sig för en kortare övergångstid kunna av praktiska skäl acceptera att den som innehar en kommunalt reglerad lärartjänst på vårdområdet inom ramen för tjänsten fullgör även sådan teoretisk undervisning i vårdämnen som avses i skolförordningen eller högskoleförordningen. Utskottet har erfarit att utbildningsdepartementet genom en arbetsgrupp avser att särskilt behandla de anställningsproblem som är förknippade med att samma gymnasieskollärare bör undervisa i såväl teori som praktik. Enligt utskottets uppfattning bör man söka lösa denna anställningsfråga snarast och senast så att nya bestämmelser kan gälla fr. o. m. den 1 juli 1980.

När innehavare av kommunalt reglerad lärartjänst meddelar undervisning i vårdkunskap och vissa andra teoretiska ämnen på vårdområdet bör statsbidrag till kostnaderna för denna tjänstgöring utgå som om läraren varit anställd som timlärare enligt statliga bestämmelser. Det

ankommer på regeringen att utfärda de närmare föreskrifter om statsbidrag och lärares tjänstgöring på vårdområdet som behövs under övergångstiden. Därvid bör även undersökas möjligheten att i den statligt reglerade tjänsten lägga in fyllnadstjänstgöring i arbetsteknik. De provisoriska bestämmelserna bör tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1979.

2. Betygsättning av praktik i gymnasieskolans vårdutbildningar

I propositionen föreslås att betyg i praktikämnen inom gymnasieskolans vårdutbildningar skall ges med något av uttrycken Underkänd eller Godkänd. Skolöverstyrelsen och universitets- och högskoleämbetet skall i samråd utfärda erforderliga anvisningar.

Utskottet har inte någon erinran mot vad som i propositionen anförts beträffande betygsättningen av praktik i gymnasieskolans vårdutbildningar och tillstyrker förslaget.

3. Tjänsteorganisationen för huvudlärare, institutionsföreståndare och tillsynslärare

Enligt riksdagsbeslut med anledning av propositionen om skolans inre arbete m. m. skall tjänsteorganisationen för huvudlärare, institutionsföreståndare och tillsynslärare upphöra (prop. 1975/76: 39, UbU 1975/76: 30, rskr 1975/76: 367). Avsikten var att ett nytt system skulle införas fr. o. m. budgetåret 1978/79 samtidigt som ett nytt statsbidragssystem trädde i kraft.

Nu föreslås i propositionen, med ändring av tidigare riksdagsbeslut, att tjänsterna som tillsynslärare skall bibehållas tills vidare.

Utskottet tillstyrker förslaget.

I propositionen anmäls vidare beträffande tjänsterna som huvudlärare och institutionsföreståndare att övergång till ett nytt system för verksamhetens fortsatta bedrivande avses ske den 1 juli 1979 om erforderliga avtal kan träffas med personalorganisationerna.

Utskottet finner inte anledning till något uttalande i denna fråga.

4. Hemställan

Aberopande det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen godkänner de riktlinjer i fråga om tjänstgöring för vissa lärare inom vårdutbildningen samt de grunder för statsbidrag för denna anordning som utskottet förordat,
2. att riksdagen godkänner vad i propositionen 1978/79: 16 förordats angående betyg i praktik inom gymnasieskolans vårdutbildningar,
3. att riksdagen godkänner att tillsynsläroorganisationen inom grundskolan bibehålls tills vidare,
4. att riksdagen, beträffande tjänsteorganisationen för huvudlärare

och institutionsföreståndare inom grundskolan lägger till handlingarna anmälan i propositionen 1978/79: 16.

Stockholm den 12 december 1978

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Claes Elmstedt (c), Ove Nordstrandh (m), Bengt Wiklund (s), Sven Johansson (c), Lars Gustafsson (s), Linnea Hörlén (fp), Roland Sundgren (s), Gösta Karlsson (c), Hans Nyhage (m), Lennart Bladh (s), Christina Rogestam (c), Torsten Karlsson (s), Jörgen Ullenhag (fp) och Egon Jacobsson (s).

Reservation

beträffande *tjänsteorganisationen för huvudlärare och institutionsföreståndare* av Ove Nordstrandh (m) och Hans Nyhage (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "I propositionen anmäls" och slutar "denna fråga" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning finns det skäl att ändra 1976 års riksdagsbeslut även i den del som avser tjänsteorganisationen för huvudlärare och institutionsföreståndare inom grundskolan. Fortfarande saknas konkreta förslag om hur de arbetsuppgifter som f. n. ombesörjs av huvudlärare och institutionsföreståndare skall fullgöras, om dessa tjänster avskaffas. Tidigare riksdagsbeslut att avskaffa huvudlärar- och institutionsföreståndartjänsterna bör därför ändras och riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att tjänsteorganisationen för huvudlärare och institutionsföreståndare inom grundskolan bör bibehållas tills vidare.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att tjänsteorganisationen för huvudlärare och institutionsföreståndare inom grundskolan bör bibehållas tills vidare.